

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา ปัจจัยชีวิตสังคมที่พบกับอารมณ์เศร้าของสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอารมณ์เศร้าและความชุกของอารมณ์เศร้าของสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยกลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาในครั้งนี้ เป็นผู้มารับบริการคลินิกวัยหมดประจำเดือนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ อายุระหว่าง 40-59 ปี จำนวน 113 คน

ผลของการวิจัยแบ่งเป็น 3 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามข้อมูลพื้นฐาน และแสดงความชุกของอารมณ์เศร้าตามข้อมูลพื้นฐาน

หมวดที่ 2 ข้อมูลทางชีวภาพของประชากรที่ ประกอบด้วย ฮอร์โมนเอสโตรเจน กลุ่มอาการของการหมดประจำเดือนที่พบกับอารมณ์เศร้าของสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

หมวดที่ 3 ข้อมูลทางจิตสังคม ประกอบด้วย ลักษณะบุคลิกภาพ ทศนคติต่อภาวะการหมดประจำเดือน เหตุการณ์ความเครียดในชีวิต และการสนับสนุนทางสังคม ที่พบกับอารมณ์เศร้า ของสตรีวัยหมดประจำเดือนที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา

อายุ

กลุ่มตัวอย่างมีอายุ ระหว่าง 40-59 ปี อายุเฉลี่ย 51.2 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 46-50 ปี ร้อยละ 34.4 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 51-55 ปี, 56-60 ปี, 40-45 ปี ร้อยละ 32.8, 20.4 และ 12.4 ตามลำดับ.

ระดับการศึกษา

ตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 27.4 รองลงมา ได้แก่การศึกษาระดับปริญญาตรี การศึกษากลุ่มระดับประถมศึกษา การศึกษาระดับอนุปริญญา การศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า ร้อยละ 26.5, 21.2, 15 และ 9.7 ตามลำดับ

สถานภาพสมรส

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 72.6 รองลงมาได้แก่สถานภาพ หม้าย/หย่า/แยก สถานภาพโสด ร้อยละ 15 และ 12.4 ตามลำดับ

อาชีพ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ ร้อยละ 34.5 รองลงมาได้แก่ แม่บ้าน อาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขายและธุรกิจ ร้อยละ 27.4, 26.5, 11.5 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รายได้อยู่ในช่วงมากกว่า 20,000 บาท/เดือนขึ้นไป ร้อยละ 29.2 รองลงมาได้แก่ รายได้ในช่วง 5,001-10,000 บาท/เดือน, 15,001-20,000 บาท/เดือน, 10,001-15,000บาท/เดือน, น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน ร้อยละ 23.9, 17.7, 16.8, 12.4 ตามลำดับ

สภาวะสุขภาพ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 52.2 และมีโรคประจำตัว ร้อยละ 47.8 ในกลุ่มผู้ที่มีโรคประจำตัวพบว่า ส่วนใหญ่เป็นโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 18 รองลงมา ได้แก่โรค ภูมิแพ้ โรคกระเพาะ โรคกระดูก โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคไตโรคยด์ และอื่นๆ ร้อยละ 16, 13, 13, 5, 5, 5, และ 25 ตามลำดับ

ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคอารมณ์เศร้าในครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคอารมณ์เศร้าในครอบครัว ร้อยละ 92 และมีการเจ็บป่วยด้วยโรคอารมณ์เศร้า ร้อยละ 8

ลักษณะการมีประจำเดือน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประจำเดือนขาดหายมากกว่า 1 ปี ร้อยละ 39.8 รองลงมาได้แก่ลักษณะประจำเดือนไม่สม่ำเสมอ, และลักษณะประจำเดือนสม่ำเสมอ ร้อยละ 36.3, 23.9 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ประวัติโรคประจำตัว ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคอารมณ์เศร้าในครอบครัว และลักษณะการมีประจำเดือน

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	24	21.2
มัธยมศึกษา	31	27.4
อนุปริญญา	17	15.0
ปริญญาตรี	30	26.5
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	11	9.7
รวม	113	100.0
สถานภาพสมรส		
โสด	14	12.4
คู่	82	72.6
หม้าย/หย่า/แยก	17	15.0
รวม	113	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ประวัติโรคประจำตัว ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคอารมณ์เศร้าในครอบครัว และลักษณะการมีประจำเดือน

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
รับราชการ	39	34.5
รับจ้าง	30	26.5
แม่บ้าน	31	27.4
ค้าขาย/ธุรกิจ	13	11.5
รวม	113	100.0
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน	14	12.4
5,001 -10,000 บาท/เดือน	27	23.9
10,001-15,000 บาท/เดือน	19	16.8
15,001-20,000 บาท/เดือน	20	17.7
มากกว่า 20,000 บาท/เดือน	33	29.2
รวม	113	100.0
สถานะสุขภาพ		
มีโรคประจำตัว	54	47.8
ไม่มีโรคประจำตัว	59	52.2
รวม	113	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ประวัติโรคประจำตัว ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคอารมณ์เศร้าในครอบครัว และลักษณะการมีประจำเดือน

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ประวัติโรคอารมณ์เศร้าในครอบครัว		
ไม่มีโรคอารมณ์เศร้าในครอบครัว	104	92.0
มีโรคอารมณ์ในครอบครัว	9	8.0
รวม	113	100.0
ลักษณะการมีประจำเดือน		
สม่ำเสมอ	27	23.9
ไม่สม่ำเสมอ	41	36.3
ขาดหายนานเกิน 1 ปี	45	39.8
รวม	113	100.0

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความชุกของอารมณ์เศร้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมดจำนวน 113 คน สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอารมณ์เศร้า กับกลุ่มที่ไม่มีอารมณ์เศร้า โดยใช้เครื่องมือวัดอารมณ์เศร้า Center for Epidemiology Study of Depression (CES-D) ค่าคะแนน Cutting point ที่ 16 จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า สตรีวัยหมดประจำเดือนมีอารมณ์เศร้าจำนวนร้อยละ 31 และไม่มีอารมณ์เศร้าร้อยละ 69 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 แสดงความชุกของอารมณ์เศร้าของสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

อารมณ์เศร้า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีอารมณ์เศร้า	35	31
ไม่มีอารมณ์เศร้า	78	69
รวม	113	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความชุกของอารมณ์เศร้าของสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ตามข้อมูลพื้นฐาน

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 45 ระดับมัธยมศึกษา มีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 25.8 ระดับอนุปริญญา มีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 17.6 ระดับปริญญาตรี มีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 26.5 และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า มีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 9.7

ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคอารมณ์เศร้าในครอบครัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคอารมณ์เศร้าในครอบครัวมีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 29.8 และกลุ่มตัวอย่างที่มีประวัติอารมณ์เศร้า ในครอบครัวมีความชุกของอารมณ์ ร้อยละ 44.4

สถานภาพสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสด มีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 21.4 สถานภาพสมรสคู่ มีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 29.4 สถานภาพหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่ มีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 41.2

อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการมีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 28.2 อาชีพรับจ้างมีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 30.0 อาชีพแม่บ้านมีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 38.7 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจมีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 23.0

รายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือนมีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 50 รายได้ 5,001-10,000 บาท/เดือนมีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 29.6 รายได้ 10,001-15,000 บาท/เดือนมีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 31.6 รายได้ 15,001-20,000 บาท/เดือนมีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 35.5 รายได้มากกว่า 20,000 บาท/เดือนมีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 21.2

ประวัติโรคประจำตัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีโรคประจำตัวมีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 33.3 ที่ไม่มีโรคประจำตัวมีความชุกของอารมณ์เศร้า ร้อยละ 28.8

ลักษณะการมีประจำเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประจำเดือนมาสม่ำเสมอ (premenopause) มีความชุกของอาการแตร้า ร้อยละ 27.0 กลุ่มที่มีประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ (perimenopause) มีความชุกของอาการแตร้า ร้อยละ 26.8 กลุ่มตัวอย่างที่ประจำเดือนขาดหายนานเกิน 1 ปี (postmenopause) มีความชุกของอาการแตร้า ร้อยละ 31.1

และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะทางประชากร กับการเกิดอาการแตร้า ของสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พบว่า ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ประวัติโรคประจำตัว ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคอาการแตร้าในครอบครัว ลักษณะการมีประจำเดือน ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 6)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร กับการเกิดอารมณ์เศร้า ของสตรี ที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ลักษณะประชากร	ไม่มีอารมณ์เศร้า	มีอารมณ์เศร้า	N	df	X ²
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	13 (54.0)	11 (45.0)	113	4	.38620
มัธยมศึกษา	23 (74.2)	8 (25.80)			
อนุปริญญา	14 (82.3)	3 (17.6)			
ปริญญาตรี	19 (63.6)	11 (36.6)			
ปริญญาโท	9 (81.8)	2 (18.1)			
อาชีพ					
รับราชการ	28 (71.8)	11 (28.2)	113	3	.70553
รับจ้าง	21 (70.0)	9 (30.0)			
แม่บ้าน	19 (61.3)	12 (38.7)			
ค้าขาย/ธุรกิจ	10 (76.9)	3 (23.0)			
รายได้					
น้อยกว่า 5,000	7 (50.0)	7 (50.0)	113	4	.40345
5,001-10,000	19 (70.4)	8 (29.6)			
10,001-15,000	13 (68.4)	6 (31.6)			
15,001-20,000	13 (65.0)	7 (35.0)			
มากกว่า 20,000	26 (78.8)	7 (21.2)			

ตารางที่ 6 (ต่อ)แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร กับการเกิดอารมณ์เศร้า ของสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ลักษณะประชากร	ไม่มีอารมณ์เศร้า มีอารมณ์เศร้า		N	df	X ²
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)			
สถานภาพสมรส					
โสด	11 (78.6)	3 (21.4)	113	2	.32474
คู่	62 (75.6)	20 (29.3)			
หม้าย/หย่า/แยก	10 (58.8)	7 (41.2)			
สภาวะสุขภาพ					
มีโรคประจำตัว	36 (66.7)	18 (33.3)	113	1	.60374
ไม่มีโรคประจำตัว	42 (71.2)	17 (28.8)			
ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคอารมณ์เศร้าในรอบครัว					
มี	5 (55.6)	4 (44.4)	113	1	.59243
ไม่มี	73 (70.2)	31 (29.8)			
ลักษณะการมีประจำเดือน					
มาสม่ำเสมอ	17 (63.0)	10 (27.0)	113	2	.67231
มาไม่สม่ำเสมอ	20 (73.2)	11 (26.8)			
ขาดหายไปนานกว่า 1ปี	31 (68.9)	14 (31.1)			

หมวดที่ 2 กลุ่มอาการหมดประจำเดือน ระดับฮอร์โมนเอสโตรเจน ที่พบร่วมกับ
อาการเศร้าของสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือนโรงพยาบาลสงครินทร์

กลุ่มอาการหมดประจำเดือน และความรุนแรงของอาการวัยหมดประจำเดือนของสตรี
วัยหมดประจำเดือน เมื่อพิจารณาอาการที่เป็นปัญหาต่อสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่มี
อาการ หลงลืมง่าย ร้อยละ 76.9 รองลงมาได้แก่ อาการ ปวดข้อกล้ามเนื้อ หมดความ
ต้องการทางเพศ เหงื่อออกมาก หงุดหงิดง่าย ปัสสาวะบ่อย เหนื่อยเพลีย รู้สึกตึงเครียด ปวดศรี
ษะ รู้สึกเจ็บเวลามีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 72.5, 61.1, 61.0, 60.1, 60.1, 60.1, 58.4, 52.2,
และ 48.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนร้อยละของอาการวัยหมดประจำเดือน จำแนกตามอาการของการหมด
ประจำเดือนที่เป็นปัญหาต่อสุขภาพ

อาการ	จำนวน	ร้อยละ
N = 113		
หลงลืมง่าย	87	76.9
ปวดข้อและกล้ามเนื้อ	82	72.5
หมดความต้องการทางเพศ	55*	61.1
เหงื่อออกมาก	69	61.0
หงุดหงิดง่าย	68	60.1
ปัสสาวะบ่อย	68	60.1
เหนื่อยเพลีย	68	60.1
รู้สึกตึงเครียด	66	58.4
ปวดศีรษะ	59	52.2
เจ็บช่องคลอดเวลามีเพศสัมพันธ์	44**	48.8

หมายเหตุ * , ** หมายถึง n=90 คน

จากการศึกษา อาการของการหมดประจำเดือน ที่เป็นปัญหาต่อสุขภาพของหญิงวัยหมดประจำเดือน จำแนกตามลักษณะการมีประจำเดือนพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประจำเดือนสม่ำเสมอ ส่วนใหญ่มีอาการหงุดหงิดง่าย และรู้สึกตึงเครียด ร้อยละ 95.2 รองลงมาได้แก่ อาการ ปวดตามข้อและกล้ามเนื้อ หมดความต้องการทางเพศ เหนื่อยเพลีย ปัสสาวะบ่อย ปวดศีรษะ เหนือออกมาก หลงลืมง่าย รู้สึกเจ็บเวลามีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 90.4, 82.3, 80.9, 76.2, 76.1, 71.4, 71.4 และ 58.8 ตามลำดับ ในกลุ่มตัวอย่างที่มีประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ ส่วนใหญ่มีอาการหลงลืมง่าย ร้อยละ 80.5 รองลงมาได้แก่ อาการปวดข้อและกล้ามเนื้อ เหนือออกมาก หมดความต้องการทางเพศ หงุดหงิดง่าย เหนื่อยเพลีย ปัสสาวะบ่อย รู้สึกตึงเครียด เจ็บช่องคลอดเวลามีเพศสัมพันธ์ ปวดศีรษะ ร้อยละ 70.0, 60.9, 58.0, 56.0, 53.6, 51.2, 43.9, 41.1, 39.0 ตามลำดับ ในกลุ่มที่ประจำเดือนขาดหายนานเกิน 1 ปี ส่วนใหญ่มีอาการหลงลืมง่าย ร้อยละ 86.7 รองลงมาได้แก่ อาการปวดข้อและกล้ามเนื้อ ปัสสาวะบ่อย เหนือออกมาก เหนื่อยเพลีย หมดความต้องการทางเพศ รู้สึกตึงเครียด เจ็บช่องคลอดเวลามีเพศสัมพันธ์ ปวดศีรษะ หงุดหงิดง่าย ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของอาการวัยหมดประจำเดือน ตามลักษณะการมีประจำเดือนของสตรีที่มาใช้บริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

อาการ	ลักษณะการมีประจำเดือน		
	สม่ำเสมอ	ไม่สม่ำเสมอ	ขาดหาย > 1 ปี
	N=21 จำนวน (ร้อยละ)	N=41 จำนวน (ร้อยละ)	N=45 จำนวน (ร้อยละ)
หลงลืมง่าย	15(76.9)	33(80.5)	39(86.7)
ปวดข้อและกล้ามเนื้อ	19(90.4)	29(70.0)	34(75.5)
หมดความต้องการทางเพศ	14(82.3)	20(58.0)	21(63.6)
เหงื่อออกมาก	15(71.4)	25(60.9)	29(64.4)
หงุดหงิดง่าย	20(95.2)	23(56.0)	25(55.5)
ปัสสาวะบ่อย	16(76.2)	21(51.2)	31(68.6)
เหนื่อยเพลีย	17(80.9)	22(53.6)	29(64.4)
รู้สึกตึงเครียด	20(95.2)	18(43.9)	28(62.2)
ปวดศีรษะ	16(76.1)	16(39.0)	27(60.0)
เจ็บช่องคลอดเวลา มีเพศสัมพันธ์	10(58.8)*	14(41.1)**	20(60.6)***

หมายเหตุ * n=17, **n=34***n=33

ความรุนแรงของอาการในกลุ่มอาการวัยหมดประจำเดือน สามารถแสดงโดยการจำแนกตามลำดับคะแนนดังนี้

อาการมาก	ให้คะแนน	3
อาการปานกลาง	ให้คะแนน	2
อาการเล็กน้อย	ให้คะแนน	1
ไม่มีอาการ	ให้คะแนน	0

ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความรุนแรงของอาการในกลุ่มอาการวัยหมดประจำเดือน ในกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 11.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 6.18 ช่วงคะแนน (Range) เท่ากับ 0-28.0 คะแนน

เมื่อนำคะแนนความรุนแรงของอาการ โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยจำแนกเป็น
 ความรุนแรงระดับต่ำคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 0.00-4.95 คะแนน
 ความรุนแรงระดับปานกลางคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.96-17.31 คะแนน
 ความรุนแรงระดับสูงคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 17.32-28.0 คะแนน

ระดับความรุนแรงของอาการในกลุ่มอาการวัยหมดประจำเดือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีความรุนแรงของอาการระดับปานกลาง ร้อยละ 69.9 รองลงมาได้แก่ความรุนแรงของอาการระดับสูงและระดับต่ำ ร้อยละ 17.7 และ 12.4 ตามลำดับ(ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์จำแนกตามระดับความรุนแรงของอาการในวัยหมดประจำเดือน

ระดับความรุนแรงของอาการ ในวัยหมดประจำเดือน		จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ	(0.00-4.95คะแนน)	14	12.4
ระดับปานกลาง	(4.96-17.31 คะแนน)	79	69.9
ระดับสูง	(17.32-28.0คะแนน)	20	17.7
รวม		113	100.0

เมื่อจำแนกความรุนแรงออกเป็นระดับต่างๆ ในกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความรุนแรงของอาการในระดับสูงมีความชุกของอารมณ์เศร้ามากที่สุด ร้อยละ 55 รองลงมาเป็นระดับปานกลาง และระดับต่ำ ร้อยละ 29.1 และ 7.1 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติ ระหว่างระดับความรุนแรงของอาการในกลุ่มอาการวัยหมดประจำเดือน กับอารมณ์เศร้าในหญิงวัยหมดประจำเดือนมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรุนแรงของอาการในกลุ่มอาการวัยหมดประจำเดือนกับอารมณ์เศร้าของสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ระดับความรุนแรงของ อาการในวัยหมด ประจำเดือน	ไม่มีอารมณ์เศร้า		มีอารมณ์เศร้า		N	df	X^2
	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)			
ระดับต่ำ	13	(92.9)	1	(7.1)	113	2	.00982
ระดับปานกลาง	56	(70.9)	23	(29.1)			
ระดับสูง	9	(45.0)	11	(55.0)			

ระดับฮอร์โมนเอสโตรเจน ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 113 ราย ได้รับการตรวจระดับเอสโตรเจน จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.1 และไม่ได้รับบริการตรวจ จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.9

แบ่งระดับฮอร์โมนเอสโตรเจนออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่ม มีระดับฮอร์โมนน้อยกว่า 50 pmol/L จำนวน 47 รายคิดเป็นร้อยละ 61 ไม่มีอาการเศร้าจำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 83 มีอาการเศร้าจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 17

กลุ่ม มีระดับฮอร์โมนมากกว่า 50 pmol/L จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 39 ไม่มีอาการเศร้าจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.3 มีอาการเศร้าจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.7

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับฮอร์โมนเอสโตรเจน กับอาการเศร้าของสตรีที่มาใช้บริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำแนกตามระดับฮอร์โมนเอสโตรเจน พบว่า ระดับ ฮอร์โมนเอสโตรเจนที่ต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับอาการเศร้าที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 แสดงความสัมพันธ์ของระดับฮอร์โมนเอสโตรเจน กับอาการเศร้าของสตรีที่มาใช้บริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ระดับฮอร์โมน	ไม่มีอาการเศร้า		มีอาการเศร้า		N	df	X ²
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ			
ระดับเอสโตรเจนฮอร์โมน							
มากกว่า 50 pmol/L	19	(63.3)	11	(36.7)			
น้อยกว่า 50 pmol/L	39	(83.0)	8	(17.0)	77	1	.05118

เมื่อจำแนกลักษณะประจำเดือน ออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนหมดประจำเดือน (Premonopause) มีค่าเฉลี่ยของระดับฮอร์โมน เท่ากับ 102.21pmol/L ระยะใกล้หมดประจำเดือน (perimonopause)มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 177.52 pmol/L และระยะหลังหมดประจำเดือน (Postmonopause) มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 35.25 pmol/L ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับฮอร์โมนเอสโตรเจน จำแนกตามลักษณะการมีประจำเดือน

ลักษณะประจำเดือน	n	%	M	SD
ระยะก่อนหมดประจำเดือน (Premonopause)	14	18.18	102.2	131.48
ระยะใกล้หมดประจำเดือน (Perimonopause)	31	40.26	177.52	225.28
ระยะหลังหมดประจำเดือน (Postmonopause)	32	41.50	35.25	40.24

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อจำแนกลักษณะประจำเดือน ออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนหมดประจำเดือน ระยะใกล้หมดประจำเดือน และระยะหลังหมดประจำเดือน และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของระดับฮอร์โมนในแต่ละระยะของ ประจำเดือน พบว่า ลักษณะประจำเดือนที่แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของระดับฮอร์โมนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับฮอร์โมนเอสโตรเจน โดยจำแนกตามลักษณะประจำเดือน

Source of Variance	Degree of Freedom	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
Between Groups	2	318800.03	159400.01	6.5622	.0024
With Groups	74	1797502.09	24290.5689		
Total	76	2116302.13	27846.081		

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับฮอร์โมนเอสโตรเจนกับอารมณ์เศร้าของสตรีที่มา
รับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยจำแนกตามลักษณะประจำ
เดือน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติที่ระดับ.05 ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับฮอร์โมนเอสโตรเจนกับ อารมณ์เศร้าของสตรีที่มา
รับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยจำแนกตาม
ลักษณะประจำเดือน

ลักษณะการมีประจำเดือน	ไม่มีอารมณ์เศร้า	มีอารมณ์เศร้า	N	df	χ^2
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)			
ประจำเดือนมาสม่ำเสมอ					
(Premonopause)					
ระดับฮอร์โมนมากกว่า 50 pmol/L	4 (28.57)	3 (21.4)	14	1	.58995
ระดับฮอร์โมนน้อยกว่า 50 pmol/L	5 (35.7)	2 (14.3)			
ประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ					
(Perimonopause)					
ระดับฮอร์โมนมากกว่า 50 pmol/L	12 (38.5)	4 (13.0)	31	1	.57410
ระดับฮอร์โมนน้อยกว่า 50 pmol/L	11(35.5)	4 (13.0)			
ประจำเดือนขาดหายนานกว่า 1 ปี					
(Postmonopause)					
ระดับฮอร์โมนมากกว่า 50 pmol/L	3 (9.4)	3 (9.4)	32	1	.17325
ระดับฮอร์โมนน้อยกว่า 50 pmol/L	20 (62.5)	5 (15.6)			

หมวดที่ 3 ข้อมูลทางจิตสังคม ประกอบด้วย เหตุการณ์ความเครียดในชีวิต ลักษณะบุคลิกภาพทัศนคติต่อภาวะการหมดประจำเดือน และการสนับสนุนทางสังคม ที่พบร่วมกับการเกิดอารมณ์เศร้า ของสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

เหตุการณ์ความเครียดในชีวิต เมื่อพิจารณาเหตุการณ์ทั้งหมดพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีเหตุการณ์น้อยไม่หลัก ร้อยละ 40.7 รองลงมาได้แก่ บิดา/มารดาเสียชีวิต การเจ็บป่วยไม่ถึงกับต้องเข้าโรงพยาบาล การผ่อนส่งสิ่งของที่มีราคาสูง ดื่มเหล้า/กาแฟ/สูบบุหรี่เป็นประจำ มีปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ การเกี่ยวข้องกับผู้ที่เป็โรคติดต่อร้ายแรง การมีเรื่องบาดหมางกันกับสามี การทำงานมากกว่าปกติ การเจ็บป่วยมากถึงกับต้องเข้าโรงพยาบาล ร้อยละ 29.2, 26.5, 25.6, 25.6, 17.6, 16.8, 15.0, 14.1, และ 13.2 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละของเหตุการณ์ความเครียดในชีวิต 1 ปีที่ผ่านมาของสตรีที่มารับบริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

เหตุการณ์ความเครียดในชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
	N= 113	
นอนไม่หลับ	46	40.7
บิดา/มารดาเสียชีวิต	33	29.2
การเจ็บป่วยไม่ถึงกับต้องเข้าโรงพยาบาล	30	26.5
ครอบครัวต้องผ่อนส่งของที่มีราคาสูง	29	25.6
ดื่มเหล้า/กาแฟ/สูบบุหรี่เป็นประจำ	29	25.6
มีปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์	20	17.6
การเกี่ยวข้องกับผู้ที่เป็โรคติดต่อร้ายแรง	19	16.8
มีเรื่องบาดหมางกันกับสามี	17	15.0
การทำงานมากกว่าปกติ	16	14.1
เจ็บป่วยมากถึงต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล	15	13.2

คะแนนเหตุการณ์ความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.40 และเมื่อแบ่งคะแนนความเครียดออกเป็น ระดับสูง กลาง ต่ำ โดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเครียดอยู่ในระดับกลาง ร้อยละ 68.2 รองลงมาได้แก่ ความเครียดระดับต่ำ และความเครียดระดับสูง ร้อยละ 15.9 และ 15.9 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่มีความเครียดในชีวิตระดับต่ำมีอารมณ์เศร้าร้อยละ 5.5 ความเครียดในชีวิตระดับกลางมีอารมณ์เศร้าร้อยละ 28.6 และความเครียดในระดับสูงมีอารมณ์เศร้า ร้อยละ 66.6

คะแนนการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 127.12 และเมื่อแบ่งคะแนนการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น ระดับสูง กลาง ต่ำ โดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการสนับสนุนทางสังคมระดับกลาง ร้อยละ 69.0 รองลงมาได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมระดับต่ำ และการสนับสนุนทางสังคมระดับสูง ร้อยละ 20.4 และ 10.6 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่มีการสนับสนุนทางสังคมระดับต่ำมีอารมณ์เศร้า ร้อยละ 65.2 การสนับสนุนทางสังคมระดับกลางมีอารมณ์เศร้า ร้อยละ 16.7 และการสนับสนุนทางสังคมระดับสูงมีอารมณ์เศร้า ร้อยละ 16.7

คะแนนทัศนคติต่อภาวะการหมดประจำเดือนของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.04 และเมื่อแบ่งคะแนนทัศนคติต่อภาวะการหมดประจำเดือน ออกเป็นระดับ สูง กลาง ต่ำ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีคะแนนทัศนคติต่อภาวะการหมดประจำเดือนระดับกลาง ร้อยละ 64.6 รองลงมาได้แก่ ทัศนคติระดับสูง และระดับต่ำ ร้อยละ 19.5 และ 15.9 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนทัศนคติระดับต่ำมีอารมณ์เศร้า ร้อยละ 61.1 กลุ่มที่มีทัศนคติระดับกลางมีอารมณ์เศราร้อยละ 23.3 และกลุ่มที่มีทัศนคติระดับต่ำมีอารมณ์เศราร้อยละ 9.1

ลักษณะบุคลิกภาพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพปกติร้อยละ 48.7 รองลงมามีบุคลิกภาพผิด Cluster C, Cluster B และ Cluster A ร้อยละ 23.9, 18.6 และ 8.8 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่บุคลิกภาพปกติมีอารมณ์เศราร้อยละ 12.7 กลุ่มบุคลิกภาพ Cluster A มีอารมณ์เศร้า ร้อยละ 50 กลุ่มที่มีบุคลิกภาพ Cluster B มีอารมณ์เศราร้อยละ 42.9 และกลุ่มบุคลิกภาพ Cluster C มีอารมณ์เศราร้อยละ 51.9

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตสังคมกับอารมณ์เศร้าของสตรีที่มารับ
บริการที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์จำแนกตามด้านปัจจัยทางจิตสังคม พบ
ว่าเหตุการณ์ความเครียดในชีวิต การสนับสนุนทางสังคม ทักษะคิดต่อภาวะการหมดประจำเดือน
และลักษณะบุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์กับการเกิดอารมณ์เศร้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.001(ตารางที่ 16)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยทางจิตสังคม กับอารมณ์เศร้าของสตรีที่มารับบริการ
ที่คลินิกวัยหมดประจำเดือน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ปัจจัยด้านจิตสังคม	ไม่มีอารมณ์เศร้า	มีอารมณ์เศร้า	N	df	χ^2
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ความเครียดในชีวิต					
ระดับต่ำ	17 (94.5)	1 (5.5)	113	2	.00028
ระดับกลาง	55 (71.4)	22 (28.6)			
ระดับสูง	6 (34.4)	12 (66.6)			
การสนับสนุนทางสังคม					
ระดับต่ำ	8 (34.8)	15 (65.2)	113	2	.00002
ระดับกลาง	65 (83.3)	13 (16.7)			
ระดับสูง	10 (83.3)	2 (16.7)			
ทัศนคติต่อภาวะหมดประจำเดือน					
ระดับต่ำ	7 (38.9)	11 (61.1)	113	2	.00059
ระดับกลาง	56 (76.7)	17 (23.3)			
ระดับสูง	20 (90.9)	2 (9.1)			
ลักษณะบุคลิกภาพ					
ปกติ	48 (87.3)	7 (12.7)	113	3	.00066
Cluster A	5 (50.0)	5 (50.0)			
Cluster B	12 (57.1)	9 (42.9)			
Cluster C	13 (48.1)	14 (51.9)			

การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัว โดยการควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆทั้งหมด เพื่อที่ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์แบบใดหรือทิศทางใดกับตัวแปรตาม และมีอิทธิพลความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากน้อยเพียงใดนั้น วิธีการ Chi square ไม่สามารถบอก และไม่สามารถนำค่าของตัวแปรอิสระมาทำนายการเกิดอารมณ์เศร้าได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำวิธีการวิเคราะห์หาค่าถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) มาใช้ โดยควบคุมปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาต้องไม่มีความสัมพันธ์กันสูงเกิน 0.5 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 เมตริกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เหตุการณ์ความเครียด(Stress)
การสนับสนุนทางสังคม (Sup) ทักษะคิดต่อภาวะการหมดประจำเดือน (Att)
ความรุนแรงของอาการวัยหมดประจำเดือน (Sympt) และลักษณะบุคลิกภาพ (Pers)

	Sup	Sympt	Att	Pers	Dep
Stress	-.2422	.3603	-.3368	.2786	.3660
Sup		-.1120	.1939	-.1993	-.3406
Sympt			-.3017	.1955	.3340
Att				-.3255	-.3427
Pers					.2045

จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่าในบรรดาตัวแปรอิสระทั้งหมด 5 ตัวที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีเพียง 3 ตัวเท่านั้น และในบรรดาตัวแปรอิสระที่มีผลเชิงบวกต่อตัวแปรตามมีเพียง 2 ตัว คือ ความเครียดในชีวิต และความรุนแรงของอาการในวัยหมดประจำเดือน และมีตัวแปรอิสระอีก 1 ตัว ที่มีผลเชิงลบต่อตัวแปรตาม หรือ อารมณ์เศร้า คือ การสนับสนุนทางสังคม

ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลง ของตัวแปรตามได้ร้อยละ 24.5 และสมการที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอนของอารมณ์เศร้ากับ เหตุการณ์ ความเครียด(Stress) การสนับสนุนทางสังคม(Sup)ทัศนคติต่อภาวะการหมดประจำเดือน(Att)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย	t	Sig t
Stress	.163132	2.793	.0067
Sup	-.136718	2.479	.0155
Sympt	.041387	2.048	.0442
ค่าคงที่	23.119	2.964	.0041

$R^2 = 24.5$ SEB = 7.800 F =7.80163 Sig F = .000

สามารถ เขียนเป็นสมการจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุได้ดังนี้

$$\text{Depression (Dep)} = 23.119 + (.16)\text{Stress} - (.13)\text{Sup} + (.04)\text{Symp}$$

Depression (Dep) = คะแนนอารมณ์เศร้าในหญิงวัยหมดประจำเดือน

Stress = คะแนนเหตุการณ์ความเครียดในชีวิต

Symptom (Symp) = คะแนนความรุนแรงของอาการในสตรีวัยหมดประจำเดือน

Social Support (sup) = คะแนนการสนับสนุนทางสังคม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย